

MACELJSKI MILAN, Poljoprivredna entomologija, 1999. Zrinski d.d. Čakovec

U okviru Biblioteke znanstveno popularnih djela izašla je knjiga akademika Milana Maceljškog pod naslovom: Poljoprivredna entomologija. Knjiga se može naručiti kod nakladnika Zrinski d.d. Čakovec (ulica dr. I. Novaka 13, tel. (040) 312-788 ili telefaks (040) 314-868. Cijena knjige je 350 kn.

Navedena knjiga je znanstveno i praktično djelo. Ona služi različitim namjenama. Ponajprije pisana je za studente agronomije različitih smjerova i za stručnjake u praksi. Preduvjet za uspješno sprječavanje ili smanjenje šteta od brojnih štetnika kulturnog bilja je njihovo dobro poznavanje. Upoznavanje štetnika bilja i mogućnosti zaštite osnovna je namjena ove knjige. Autor je u ovo djelo unio svoje veliko teoretsko i praktično znanje, stečeno u praksi i u 38-godišnjem pedagoškom radu na Agronomskom fakultetu u Zagrebu. Autor je jedini naš akademik - agronom, redovni član HAZU. Dio o lisnim ušima i virozama napisala je prof. dr. sc. Jasminka Igrc Barčić.

Knjiga ima 464 stranice formata 17 x 24 cm, sa 414, velikim dijelom originalnih, kolor i crno bijelih fotografija (uključujući i grafičke prikaze), na kojima su prikazani skoro svi važniji štetnici kulturnog bilja u Hrvatskoj. U knjizi je opisano 760 vrsta kukaca, 150 korisnih i 140 vrsta povezanih s čovjekom. Sve su opisane vrste smještene po standardnom i suvremenom sistematskom redu. Fitofagne vrste su opširnije opisane, neke manje značajne vrste su kraće opisane ili samo spomenute. Za važnije vrste dani su opširno i znanstveno: bionomija, bioekologija, štetnost, determinacija, rokovi i načini suzbijanja.

Knjiga Poljoprivredna entomologija obrađuje ne samo štetnike kulturnih biljaka, već i životinje koje su njihovi prirodni neprijatelji. Samo se poznavanjem i podržavanjem tih neprijatelja štetnika, pa i njihovim iskorištavanjem za biološko suzbijanje, mogu na dugi rok, na profitabilan i ekološki povoljan način spriječiti ili smanjiti štete. Velika je pažnja posvećena nepesticidnoj zaštiti bilja. U isto se vrijeme upućuje na racionalan i što bezopasniji način kemijske zaštite, budući da ovaj način još uvijek predstavlja temelj uspješne zaštite bilja

Godine 1952. napisana je nezaobilazna trilogija prof. Željka Kovačevića: **Opća, Poljoprivredna i Šumarska entomologija**, i eto nakon skoro pola stoljeća (47 godina) izlazi suvremena Poljoprivredna entomologija za kojom će posegnuti ne samo poljoprivredni, hortikulturni već i šumarski stručnjaci.

Nemoguće je podijeliti štetne i korisne kukce i druge štetiočinke na poljoprivredne i šumarske, jer im je zajedničko: tlo, voda, carstvo bilja i zrak kojim lete. Zajednička im je sistematska pripadnost po redovima, porodicama i rodovima. To nije mogao niti želio izbjeći ni autor knjige, pa je prikazan i opisan velik broj vrsta koje su zajedničke poljoprivredi, hortikulturi i šumarstvu. Ovdje navodimo samo neke za šumarstvo najznačajnije vrste: obična i smeđa borova pilatka, veliki i mali gusjeničar, jelenjak, hrušt, čempresov krasnik, strizibube hrasta i topole, smrekov pisar, brijestova i johina zlatica i pipa, arišev moljac tuljčar, kukavičji suznik, borov prelac, hrastov prelac, mali i veliki mrazovac, borov, hrastov, lipov i topolin četnjak, gubar, zlatokraj i dr. Posebno treba istaći štetnike koji žive u tlu, a značajni su za poljoprivredne i šumarske rasadnike i pošumljavanja na vanšumskim površinama. Od ostalih životinja obrađene su: grinje, nematode, puževi, mišoliki glodavci, krtica i hrčak.

Treba posebno istaći glavnu namjenu ove knjige: poznavanje bioekologije štetnih i korisnih kukaca i ostalih opisanih štetiočinja u poljoprivredi, na hortikulturnom bilju i na šumskim vrstama drveća. Njezin će sadržaj unaprijediti znanje o fitomedicini, te tako smanjiti štete na bilju na ekonomski i ekološki najpovoljniji način.

Knjigu preporučujemo studentima, poljoprivrednim i šumarskim stručnjacima koji se bave zaštitom poljoprivrednog, hortikulturnog i šumarskog bilja i drveća.

M. HARAPIN, Zagreb

DOPRINOS POZNAVANJU MEDICINSKI VAŽNIH
ČLANKONOŽACA NA OTOCIMA I PRIOBALJU
REPUBLIKE HRVATSKE

MILENA ROMANOVIĆ, ROSANDA MULIĆ, DARKO ROPAC
Institut pomorske medicine, Šoltanska 1, HR-21000 Split, Hrvatska

Primljeno: 15. 5. 1998. - Prihvaćeno: 24. 5. 1999.

U članku su prikazane odlike medicinski važnih člankonožaca - vektora zaraznih bolesti. Od bioloških vektora na području otoka i priobalja Republike Hrvatske zastupljene su razne vrste komaraca (*Anopheles*); porodica Psychodidae (*Phlebotomus*); krpelji (rodovi: *Ixodes*, *Dermacentor*, *Rhipicephalus*), te buhe paraziti životinja (rod: *Xenopsylla*). Vektori prenosivih zaraznih bolesti opisani su temeljem kretanja prijavljenih slučajeva bolesti u razdoblju od 1987 - 1996. godine. Pojavnost prenosivih zaraznih bolesti uglavnom je sporadična, za razliku od autohtonih slučajeva malarije koji u Republici Hrvatskoj nisu zabilježeni od 1958. godine. Životni areali medicinski važnih člankonožaca ne poklapaju se s rasprostranjenosti bolesti. Pretpostavlja se da postoje još neki nedovoljno istraženi čimbenici, koji određuju postojanje infekta u ekološkim nišama i pojavnost bolesti kod ljudi. Medicinski značajna entomofauna Hrvatske nije dovoljno istražena glede zastupljenosti rodova, bioloških i ekoloških odlika, te rasprostranjenosti, što uvjetuje potrebu daljnjeg sveobuhvatnijeg istraživanja.

Člankonošci, vektori, zarazne bolesti, otoci, priobalje, Hrvatska.

ROMANOVIĆ, M., MULIĆ, R., ROPAC, D., The contribution to the knowledge of arthropods of medical importance in the coastal area of the Republic of Croatia. Entomol. Croat. (1998) 1999 Vol. 4 Num. 1 - 2.: 71 - 80.

The paper presents biological characteristics of arthropods of medical importance - biological vectors of contagious diseases. Biological vectors in the coastal area of Croatia are mosquitos (*Anopheles*); sand flies (*Phlebotomus*); ticks (generas: *Ixodes*, *Dermacentor* and *Rhipicephalus*) and fleas (*Xenopsylla*). All these arthropods of medical importance are described on the basis of the reported transmissible diseases in the 1987-1996 period. The occurrence of transmissible diseases is mostly sporadic in contrast to autochthonous malaria cases, which haven't been recorded in Croatia since 1958. The distribution of transmissible diseases shows that range of biological vectors do not coincide with areas of the distribution of diseases. It could be assumed that there are some factors not entirely understood defining the existence of the infection in ecological niches of the diseases and incidence in humans. Medicaly important fauna of Croatia is not very well explored regarding the generas, biological and ecological characteristics and distribution, so that future research is suggested.

Arthropoda, vectors, contagious diseases, islands, coastal area, Croatia.